

VUOSITUHAT- TAVOITTEET

OPETTAJANOPAS ALAKOULILLE

ULKOASIAINMINISTERIÖ
UTRIKESMINISTERIET

HYVÄ LUKIJA,

Toivomme, että tämä opas antaisi virikkeitä YK:n vuosituhattavoitteiden mahdollisimman laaja-alaiseen tarkasteluun ja pohtimiseen koulutyössä. Lähinnä alakouluille suunnattu opas on osa ulkoasiainministeriön tiedotuskampanjaa YK:n vuosituhattavoitteista. Kampanjan päämäärä on herättää erityisesti lasten ja nuorten kiinnostusta kehityskysymyksiin sekä tukea koulujen kansainvälisyyskasvatusta. Tämä opettajanopas liittyy yhteistyöhön, jota ulkoasiainministeriö ja Opetushallitus ovat pitkään tehneet koulujen kansainvälisyyskasvatuksen tukemiseksi.

Ulkoasiainministeriön kehityspoliittinen viestintä
Huhtikuussa 2006

VOUSITUHATTAOITTEISTA ON RUNSAASTI TIETOA TARJOLLA.

Alla olevista linkeistä pääsee hyvin alkuun. Kyseisiltä organisaatioilta voi tilata aineistoa, josta osa soveltuu opetukseen.

Tämän oppaan kuvat on tehnyt taiteilija Julia Vuori. Vuosituhattavoitteiden julisteet on tilattavissa Ulkoasiainministeriön kehityspoliittisen viestinnän yksiköltä.

Ulkoasiainministeriön sivut vuosituhattavoitteista <http://global.finland.fi/>

Suomen YK-liiton sivut vuosituhattavoitteista <http://www.ykliitto.fi/>

Kansainvälisyyskasvatuksen tietosivut <http://www.kansainvalisyyskasvatus.net/>

YK:n kehitysjärjestö UNDP vuosituhattavoitteista <http://fi.undp.dk/>

Kaikkia tässä oppaassa mainittuja videoita voi tiedustella ja tilata sähköpostitse: keokirjasto@formin.fi

Lisää videoita: <http://global.finland.fi/julkaisut>

MITÄ JOS.... MAAILMASTA SAISI PAREMMAN?

Tätä kysymystä pohdittiin New Yorkissa vuonna 2000 Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) vuosituhattokokouksessa. Maailman kaikki valtiot kokoontuivat pohtimaan, miten yhdessä voisivat antaa kehitykselle vauhtia. Historiallisen kokouksen tuloksena syntyi vuosituhattajulistus. Tämän perusteella sovittiin selkeistä ja mitattavista tavoitteista, jotka tähtäävät köyhyyden vähentämiseen ja maailman muiden suurten kehitysongelmien ratkaisemiseen. Aikarajaksi asetettiin vuosi 2015.

Julistuksen lähtökohtana on, että maailman yhteisön jäsenillä on vastuu toistensa hyvinvoinnista. Hyvällä kehityksellä yksinkertaisesti tarkoitetaan sitä, että kaikilla ihmisillä olisi mahdollisuus hyvään elämään ilman kurjuutta, nälkää, lukutaidottomuutta, sairauksia ja turvattomuutta.

189 maata allekirjoitti vuosituhattajulistuksen. Myös Suomi on sitoutunut vuosituhattajulistuksen arvoihin ja päämääriin. Ne muodostavat Suomen kehitysyhteistyön perustan.

KAHDEKSAN VUOSITUHATTAVOITETTA

nro 1: POISTAA ÄÄRIMMÄINEN KÖYHYYS JA NÄLKÄ

Puolittaa alle yhden Yhdysvaltain dollarin päivässä ansaitsevien sekä nälkäisten osuus vuoden 1990 tasosta.

nro 2: ULOTTA PERUSKOULUTUS KAIKILLE

Varmistaa, että kaikilla lapsilla, sekä tytöillä että pojilla, on mahdollisuus käydä peruskoulu loppuun.

nro 3: EDISTÄÄ SUKUPUOLTEN TASA-ARVOA

Poistaa sukupuolten välinen epätasa-arvo ensimmäisen ja toisen asteen koulutuksessa vuoteen 2005 mennessä ja kaikilla tasoilla vuoteen 2015 mennessä.

nro 4: VÄHENTÄÄ LAPSIKUOLLEISUUTTA

Alentaa alle 5-vuotiaiden lasten kuolleisuutta kahdella kolmasosalla vuoden 1990 tasosta.

nro 5: PARANTAA ODOTTAVIEN ÄITIEN TERVEYTTÄ

Vähentää äitiyskuolleisuutta kolmella neljänneksellä vuoden 1990 tasosta.

nro 6: TAISTELLA AIDSIA, MALARIAA JA MUITA TAUTEJA VASTAAN

Pysäyttää hiv/aidsin, malarian ja muiden merkittävien tautien leviäminen.

nro 7: TUKEA YMPÄRISTÖN KESTÄVÄÄ KEHITYSTÄ

- Sisällyttää kestäväen kehityksen periaatteet kunkin maan politiikkaan ja kääntää luonnonvarojen väheneminen laskuun.
- Puolittaa puhtaan juomaveden ja sanitaation puutteesta kärsivien määrää.
- Parantaa vähintään 100 miljoonan slummiasukkaan elämänlaatua merkittävästi vuoteen 2020 mennessä.

nro 8: LUODA GLOBAALI KUMPPANUUS KEHITYKSEEN

- Kehittää oikeudenmukaista ja sääntöperustaista kansainvälistä kauppaa- ja rahoitusjärjestelmää.
- Lisätä kehitysyhteistyötä köyhyyden vähentämiseen sitoutuneille kehitysmaille.
- Vastata vähiten kehittyneiden maiden erityistarpeisiin.
- Ratkaista kehitysmaiden velkaongelma.
- Saattaa uutta teknologiaa ja erityisesti tietotekniikkaa kehitysmaiden käyttöön.
- Turvata välttämättömien lääkkeiden saatavuus kehitysmaille.
- Taata maailman nuorille työtä.

TEHTÄVIÄ

1. KAIKKIA TAVOITTEITA KOSKEVAT TEHTÄVÄT

Projektityö

Suomen pitkäaikaiset yhteistyömaat ovat Nicaragua Etelä-Amerikassa, Etiopia, Kenia, Tansania, Sambia ja Mosambik Afrikassa, sekä Nepal ja Vietnam Aasiassa. Muita yhteistyömaita ovat muun muassa Peru, Namibia, Etelä-Afrikka, Egypti, Bosnia-Hertsegovina, Jugoslavian liittotasavalta, Iran sekä Afganistan. Myös palestiinalaisalueilla tehdään yhteistyötä. Valitkaa yksi näistä yhteistyömaista ja tehkää siitä kuvaus Internet- ja muun aineiston avulla. Yrittäkää kertoa myös, miten YK:n vuosittuhattavoitteita kuvaavat kehityshaasteet näkyvät valitsemassanne maassa.

Tietokilpailu

Etsikää tietoja Suomen yhteistyömaista. Valmistakaa tehtäväkortteja esimerkiksi Trivial Pursuitin tapaan.

Kertomus

Valitkaa yksi Julia Vuoren kuvista. Tutkikaa kuvaa. Nimetkää kuvan hahmot. Tehkää jokaisesta hahmosta ajatuskartta, johon kokoatte ajatuksia, joita teille hahmosta tulee mieleen. Kirjoittakaa sitten lista sanoista, jotka kuvaavat sitä, mitä hahmot voisivat tehdä. Pohtikaa, mitä kuvassa tapahtuu. Kirjoittakaa ajatuksia siitä, mitä olisi voinut tapahtua ennen kuvaa. Mitä voisi tapahtua kuvassa kuvatun tilanteen jälkeen? Kirjoittakaa tämän jälkeen kertomus. Kertomuksessa täytyy esiintyä myös joitakin julisteessa mainittuja tekstejä.

Näytelmiä

Toimikaa, kuten kertomusta tehdessä, mutta tehkää lopuksi ryhmissä pienenäytelmiä.

Arvaa mikä juliste

a. Kaikki julisteet tai pikkujulisteet ovat esillä. Oppilas valitsee yhden julisteen, josta hän kertoo. Muut oppilaat pitävät silmiään kiinni tai kasvot pöydän pintaa vasten. Kun julisteesta kertoja on päässyt kuvauksen loppuun, niin kuuntelijat näyttävät mistä julisteesta on kysymys. Vaihdetaan tämän jälkeen kertoja.

b. Oppilas valitsee julisteen, josta hän kertoo. Julisteesta kertoessaan oppilas pyrkii siihen, ettei aihe heti paljastu. Hän, joka ensimmäisenä keksii, mistä julisteesta on kysymys, pääsee seuraavaksi kertomaan valitsemastaan julisteesta.

Julisteen sanoma

Tutkikaa vuosittuhattavoitetta ja siitä tehtyä julistetta. Pohtikaa yhdessä, miten tavoitteen kuva ja julisteen tekstit vastaavat tavoitetta.

Äänimaailma

Ideoikaa, mitä ääniä tai musiikkia kussakin YK:n vuosittuhattavoitteen julisteesta voisi kuulua. Jakaantukaa kahdeksaan ryhmään, jokainen ryhmä valmistaa äänimaailman saamansa julisteen pohjalta. Harjoitelkaa ja esittäkää.

Runosarja julisteista

Julisteissa on hienoja tekstejä ja sanoja, joita voi käyttää omien runojen muotoilussa.

Oma julistesarja

Valmistakaa ryhmissä uudet YK:n vuosituhattavoitteiden mukaiset julisteet. Koko luokka voi yhdessä pohtia, mitä missäkin julisteessa voisi olla. Ryhmä päättää, mitä he omaan julisteeseensa ottavat. Tärkeintä on, että tavoitteen sanoma tulee hyvin esiin.

Palapeli

Liimatkaa valitsemanne juliste tai sen osa pahville ja leikatkaa siitä palapeli.

Uutiskatsaus

a. Kootkaa sanomalehdistä esimerkiksi viikon aikana uutisia, jotka tavalla tai toisella liittyvät YK:n vuosituhattavoitteisiin. Mitä uutisia löysitte? Mitä havaintoja ja johtopäätöksiä voitte tehdä?

b. Jakakaa maailma karkeasti kehitysmaihin ja muihin maihin. Kootkaa viikon aikana uutisia kehityksistä. Mitä havaintoja ja johtopäätöksiä voitte tehdä?

c. Tehkää joka päivä vastine uutislähetyskelle, joka tulee televisiosta. Mitä uutisia kertoisitte kehityksistä?

Kuvia maailmalta

Kootkaa valokuvia maailmalta. Järjestäkää kuvat teemoittain. Päättäkää teemat itse. Mitä johtopäätöksiä voitte tehdä? Mitkä asiat painottuvat? Miksi? Mitkä maantieteelliset alueet ovat eniten esillä? Mitkä vähiten? Miksi? Selvittäkää lopuksi, miten YK:n vuosituhattavoitteet näkyvät kuvissa.

Lautapeli

Tehkää maailmankartan päälle lautapeli, joka kertoo kehityksistä.

Aamunavauksia

Tarkastelkaa aamunavauksissa jokaista YK:n vuosituhattavoitetta ja siihen liittyvää julistetta. Oppilaat kertovat omin sanoin, mitä tavoite tarkoittaa.

Värityskirja

Maailman lapsia -värityskirja sijaitsee osoitteessa global.finland.fi/varityskirja/. Värityskirjassa on pieniä tarinoita Nicaraguan, Kiinan ja Tansanian lapsista. Aineistoon liittyy myös opettajan opas.

KAIKKI SYÖMÄÄN!

"NYT JOKA
SORKKA
SYÖMÄÄN",
KATAUTTI
KIRAHVI.

"SAMA NÄLKÄ
SE ON
KAIKILLA",
SANOI SIKA
JA JAKOI
SAVIKIPPOJA.

"YKSI KAIKKIEN
PUOLESTA",
JATKOI JÄNIS.

"ENTÄ JOS EI
OLE SORKKIA",
KYSYI KRO-
KOTIILI
PIENELLÄ
ÄÄNELLÄ.

"YK", TÄHDENSI
HÄMÄHÄKKI.

Yhteistyö maistui kaikista yhtä hyvältä.

VIISIKUUKAUSKOULU nro 1: ÄÄRIMMÄISEN NÄLÄN JA KÖYHYEDEN POISTAMINEN.

“ENTÄ JOS EI OLE SORKKIA?”

Mitä, jos sinun pitäisi syödä aina pelkkää kaurapuuroa? Tai mennä nukkumaan nälkäisenä? Joka kuudes ihminen maailmassa elää alle eurolla päivässä. Ensimmäinen vuosikokous tähtää tuon joukon puolittamiseen vuoteen 2015 mennessä.

Äärimmäisellä nälällä tarkoitetaan sitä, että elimistö saa vähemmän ravintoa kuin se päivittäin kuluttaisi. Pitkään jatkuva nälkä johtaa lopulta aliravitsemukseen, sairauksiin ja pahimmillaan kuolemaan. Äärimmäisessä köyhyydessä oleva ihminen elää alle eurolla päivässä. Miljardi ihmistä eli kuudesosa maailman väestöstä elää näin.

“SAMA NÄLKÄ SE ON KAIKILLA”

Laskuja: Maailman kuudesta miljardista joka kuudes elää äärimmäisessä köyhyydessä. Pohtikaa yhdessä ja laskekaa, kuinka monta oppilasta luokastanne on kuudesosa? Entä koulustanne? Paikkakunnaltanne? Suomesta?

Euro päivässä: mitä eurolla voi saada päivässä, jos sillä pitää maksaa asuminen, ruoka, vaate, terveydenhuolto, koulutus, liikkuminen ja kaikki muu?

Yhden päivän kulutus: kootkaa pahlille kuvat kaikista niistä tuotteista, tavaroista ja palveluista hintoineen, joita oppilaat käyttävät yhden päivän aikana ja viereen toinen pahl, johon on koottu se, mitä tuotteita, tavaroita tai palveluita saa yhteensä yhdellä eurolla. Esimerkiksi lasillinen maitoa tai bussilipun hinta vie jo paljon eurosta. Mikä on Suomen köyhyysraja?

“YHTEISTYÖ MAISTUI KAIKISTA YHTÄ HYVÄLTÄ”

Meillä Suomessakin on kansamme historian aikana kärsitty nälästä ja puutteesta. 1860-luvulla Suomessa kärsittiin ns. nälkävuosista, jolloin lähes kuudennes silloisesta väestöstä kuoli. Syynä nälkävuosiin olivat huonot satovuodet, jolloin menetettiin sekä sen vuoden ruokavilja että seuraavien vuosien siemenvilja. Ihmiset olivat tuolloin riippuvaisia oman maamme sadosta eikä köyhemmillä ihmisillä ollut rahaa ostaa ruokaa mistään muualtakaan. Sama tilanne on tänä päivänä niissä maissa, joissa äärimmäistä nälkää ja köyhyyttä esiintyy. Viljeltävän maan epätasainen jakaantuminen ja erilaiset luonnonmullistukset lisäävät entisestään äärimmäistä köyhyyttä ja nälkää.

Pohtikaa yhdessä:

- Mitä köyhyys tarkoittaa? Mitä siitä seuraa?
- Miksi viljeltävä maa jakaantuu epätasaisesti joissain maissa?
- Miten luonnossa tapahtuvat mullistukset voivat vaikuttaa ihmisten köyhyyteen?
- Kuinka paljon on kuudesosa maailman kuudesta miljardista ihmisestä?
- Jos nälkäänäkevien määrä voitaisiin puolittaa, niin kuinka suuresta joukosta on kyse?
- Kuinka paljon ravintoa ihmisen tulisi päivässä saada, jotta hän pysyisi hengissä?
- Miltä sinusta tuntuisi, jos sinulla olisi koko ajan nälkä?

Mitä me voisimme tehdä?

- Miten me voisimme auttaa niin, että kaikilla olisi sekä työtä että ruokaa?

Käsityö: tilkkupeitot

Esimerkiksi Vaaka ry kerää tilkkupeittoja ja 20x20 cm kokoisia neulottuja tilkkuja, jotka kootaan peitoiksi. Lämpimiä peittoja tarvitaan eri puolilla maailmaa. Tilkut saavat olla iloisen kirjavia ja niiden neulomiseen käyvät kaikki langat. Tietoa tilkkupeitoista: <http://www.vaaka.org/tapahtumakalenteri.html>

Nälkäpäiväkeräys

Osallistukaa vuosittaiseen SPR:n nälkäpäiväkeräykseen ja kysykää omalta paikallisosastoltanne, olisiko mahdollista järjestää myös vaate- ja lelukeräys.

KAIKKI KOULUUN!

"OLET HURJAN ÄLYKÄS
NUIJARÄÄKSI", HIITTI
KROKOTIILI HAS-
TUNEENA.

"SISKOS OLI LISKO", SANOI
SAMMAKKO HÄMMÄSTYNEENÄ
OPPIMASTAAN.

Hämähäkki oli
päässyt AAKKOSISSA
H-kirjaimen SAAKKA
JA HAAVEILI ISONA
KOLUTTAUTUVANSA
Hämähäkkimieheksi.

Koulussa oli kaikilla kivaa.

UUOSITUHATTAVOITE nro 2: ULOTTAA PERUSOPETUS KAIKILLE.

“KAIKKI KOULUUN!”

Menisitkö mieluummin aamulla töihin kuin peruskouluun? Maailman lapsista yli sata miljoonaa ei pääse kouluun, vaikka kuinka haluaisi. Toinen vuosituhattavoite pyrkii siihen, että kaikki maailman pojat ja tytöt saisivat käydä peruskoulunsa loppuun.

Suomessa kaikilla lapsilla on oikeus ja velvollisuus oppimiseen (oppivelvollisuus v. 1921 lähtien). Näin ei kuitenkaan ole kaikkialla maailmassa. YK:n tavoitteena on ulottaa perusopetus kaikille vuoteen 2015 mennessä niin, että jokainen maailman lapsi saisi itselleen lukutaidon, laskutaidon, perustiedot luonnontieteistä ja yhteiskunnasta sekä terveydestä.

Meillä Suomessa peruskoulu on ilmainen kaikille oppivelvollisille. Monissa maissa koulu on maksullinen ja jo se voi olla esteenä oppimiselle. Erityisesti tyttöjen on vaikea päästä kouluun, sillä monissa maissa tyttöjen täytyy auttaa äitiään paljon kotitöissä, jolloin heillä ei ole aikaa eikä mahdollisuutta opiskella.

“OLET HURJAN ÄLYKÄS NUIJAPÄÄKSI”

Laskuja: Maailmassa on 100 miljoona lasta, jotka eivät voi käydä koulua. Heistä 60 % on tyttöjä. Kuinka monta miljoonaa tyttöä ei käy koulua? Entä poikaa? Mitä 60 % on luokastanne? Entä koulustanne? Paikkakunnaltanne? Suomesta? Vuodenvaihteessa 2004–2005 Suomen asukasluku oli 5 254 128 henkilöä.

Pohtikaa yhdessä: Jos Suomessa koulunkäynti muuttuisi maksulliseksi ja sinä voisit käydä koulua vain yhtenä päivänä viikossa, niin mitä aineita opiskelisit? Miksi opiskelisit juuri niitä?

Video

Katsokaa jokin seuraavista videoista:

- Lypsyä ja läksyjä
- Maissia ja matikkaa
- Mosambik – koululaisen tie

Pohtikaa yhdessä:

- Mitä erilaisia ja samanlaisia asioita löydätte videon koulusta kuin omasta koulustanne?
- Miten videon koululaiset näyttävät suhtautuvan koulunkäyntiin?
- Miten kodit poikkeavat omasta kodistanne?
- Mitä lapset tekevät? Mitä töitä ja tehtäviä heillä on?

“KOULUSSA OLI KAIKILLA KIVAA”

Pohtikaa yhdessä:

- Miksi on tärkeää, että kaikki lapset saisivat opiskella?
- Pidätkö sinä opiskelua tärkeänä?
- Miten selviytyisit elämästä, jos et osaisi lukea ja laskea?

Mitä me voisimme tehdä?

- Miten te voisitte auttaa kaikkia maailman lapsia saamaan samat oppimisoikeudet?
- Kuinka voitte tukea ystäviäanne ja koulun muita oppilaita heidän koulunkäynnissään?

Kummioppilas tai kummiluokka

Jos luokassanne tai koulussanne herää kiinnostus auttaa konkreettisesti lapsia koulutielle, on siihen mahdollisuus. Jo monilla kouluilla ja luokilla ympäri Suomen on oma kummioppilas, kummiluokka tai kummikoulu kehitysmaassa. Kummitoimintaan sitoudutaan useaksi vuodeksi, joten syvälinen pohdinta kummitoiminnan aloittamisesta on tärkeää. Auttaminen ei ole leikin asia, sillä sen vaikutukset avun saajan elämään voivat olla mittaamattomat.

Tietoa kummilapsitoiminnasta:

www.pelastakaalapsset.fi/avustus-kehitysyhteistyo/kummilapsitoiminta.php

KUKKO VAI KANA?

KUMPI OLI ENSIN, KANA VAI
MUNA?

KUMPI PAINAA ENEMMÄN,
KUKKO VAI KANA?

OVATKO KAIKKI TASA-ARVOISIA,
MUTTA JOTKUT SILTI
TASA-ARVOISEMPIA
KUIN TOISET?

SAMALLA LAUDALLA KUN KEIKUTAAN, TUNNUSTETAAN SUKUPUOLET LUONNOSTAAN SAMANARVOISIKSI.

VUOSITUHATTAVOITE nro 3: EDISTÄÄ SUKUPUOLTEN TASA-ARVOA JA PARANTAA NAISTEN ASEMAA.

“KUMPI OLI ENSIN, KANA VAI MUNA?”

Entä jos suomalaistyöistä suuri osa ei koskaan oppisi lukemaan ja kirjoittamaan? Ja harvalla naisella olisi omaa rahaa? Kolmas vuosituhattavoite on, että tytöt pääsevät kouluun siinä missä pojatkin ja että naisten yhteiskunnallinen asema paranee.

Jokainen ihminen on ainutlaatuinen yksilö lahjakkuuksineen ja taitoineen. Niiden käyttämättä jättäminen olisi tyhmää. Näin kuitenkin tapahtuu niissä maissa, joissa tytöt ja naiset eivät pääse koulutukseen, työelämään ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen vain sukupuolensa vuoksi. Todellinen tasa-arvo pitää sisällään samat mahdollisuudet ja velvollisuudet kaikille, todelliset ihmisoikeudet.

KUMPI PAINAA ENEMMÄN, KUKKO VAI KANA?”

Pohtikaa yhdessä:

- Mitä tarkoittaa tasa-arvo?
- Miksi tytöillä ja pojilla pitäisi olla samat mahdollisuudet käydä koulua?
- Miten tasa-arvo toteutuu koulussanne?
- Entä kotona?
- Onko olemassa tyttöjen ja poikien töitä? Mitä? Miksi?
- Pitääkö tyttöjen ja poikien tehdä aina samoja asioita? Miksi?
- Miten tasa-arvo näkyy teidän koulussanne?

Eri ympäristö

Leikatkaa lehdestä naisen/miehen kuva ja liimatkaa se paperille. Piirtäkää nainen/mies ympäristöön/tehtävään, joka on totutusta poikkeava. Katselkaa yhdessä valmiita töitä ja pohtikaa:

- Miksi nuo yhdistelmät tuntuvat poikkeavilta?
- Sopivatko henkilöt noihin töihin?
- Missä vastakkaisen sukupuolen tyypillisessä työssä haluaisit työskennellä?
- Miksi se olisi mahdollonta/mahdollista?

Näytelmä

Tehkää näytelmiä, jossa pojat esittävät naisten/tyttöjen rooleja ja tytöt puolestaan miesten/poikien rooleja.

“SAMALLA LAUDALLA KEIKUTAAN”

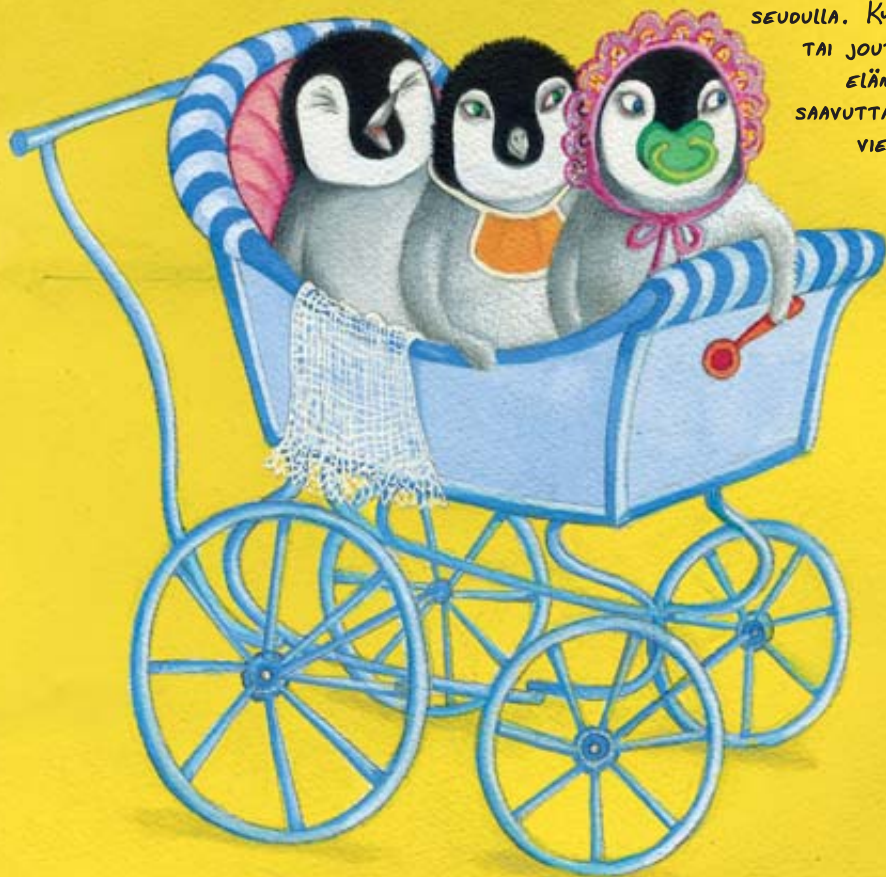
Pohtikaa olemassaolevaa tai laatikaa uutta tasa-arvosuunnitelmaa omalle koululenne/luokallenne.

Mitä me voisimme tehdä?

Keskustelkaa eri keinoista, joita itse voitte soveltaa edistääksenne tasa-arvoa. Tutkikaa, mitä voisitte tehdä, jotta kaikki tytöt saadaan kouluun. Maailman tytöt kouluun -kampanja: www.unicef.fi/koulutus/

PIENIÄ. ELÄVIÄ IHMEITÄ

KYSY KENELTÄ VAAN. KYSY POH-
JOISESTA. KYSY ETELÄSTÄ. KYSY
IDÄSTÄ JA LÄNNESTÄ. KYSY NUORELTA,
KYSY VANHALTA. KYSY OHIKULKE-
VALTA NAISELTA TAI PENKILLÄ ODOT-
TAVALTA MIEHELTÄ. KYSY
KAUPUNGISSA, KYSY MAA-
SEUDULLA. KYSY JOHTAJALTA
TAI JOUTILAALTA. KYSY
ELÄMÄN VIISAUDEN
SAAVUTTANEELTA, KYSY
VIELÄ TYHMYYKSIÄ
TEKEVÄLTÄ.

KYSY. KAIKILTA SAAT SAMAN VASTAUKSEN: JOKAINEN LAPSI ON PIENI IHME.

UUOSITUHATTAVOITE nro 4: VÄHENTÄÄ LAPSIKUOLLEISUUTTA.

“KYSY KENELTÄ VAAN”

Mitä jos tuhkarokko olisi Suomessa sairaus, johon moni lapsi kuolee? Kehitysmaissa yli 10 miljoonaa lasta kuolee joka vuosi tauteihin, joita voisi ehkäistä tai hoitaa. Neljäs vuosituhattavoite haluaa vähentää alle 5-vuotiaiden kuolleisuuden kolmannekseen vuoden 1990 tasosta.

Meillä Suomessa, kuten monessa muussakin länsimaassa pystytään hoitamaan hyvinkin pienenä syntyneitä (jopa 400 grammaa painavia) vauvoja niin, että ne jäävät henkiin. Yleensä alle 5-vuotiaat lapset eivät Suomessa kuole. Näin ei kuitenkaan ole kaikkialla, sillä monissa maissa lapsikuolleisuus on suuri ongelma. Sellaisissa maissa perheisiin syntyy yleensä paljon lapsia, sillä vanhempien tulevien vuosien turvana ovat lapset. Lapsikuolleisuutta vähentää riittävä ja oikeanlainen ravinto, puhdas vesi, yleinen puhtaus, rokotukset ja terveydenhuolto sekä tyttöjen ja naisten koulutus.

”KYSY JOHTAJALTA TAI JOUTILAALTA”

Pohtikaa yhdessä:

- Millaista ravintoa lapset kehittyäkseen tarvitsevat?
- Mitä rokotuksia oppilaille on annettu? Miksi kaikkia maailman lapsia ei ole rokotettu noita sairauksia vastaan?
- Mistä me saamme puhtaan veden? Miksi me saamme sitä? Miksei kaikkialla maailmassa ole puhdasta vettä? Mitä seurauksia liikaisen veden käytöstä on?
- Sanotaan, että “puhtaus on puoli ruokaa”, mitä sillä voitaisiin tarkoittaa?
- Missä kaikki suomalaiset lapset käyvät ensimmäisen kuuden vuoden aikana ainakin kerran vuodessa?
- Kuinka kauan neuvolajärjestelmä Suomessa on ollut? Mitä hyötyä neuvolasta on ja on ollut? Missä neuvoloita on omalla paikkakunnallanne?

“JOKAINEN LAPSI ON PIENI IHME”

Anna ja Toivo –nuket

Luekaa kampanjasta: [Unicef-kampanja www.unicef.fi/vapaaehtoisty/annajatoivo.shtml](http://www.unicef.fi/vapaaehtoisty/annajatoivo.shtml).

20 eurolla UNICEF voi hankkia elintärkeät rokotukset yhdelle lapselle kuutta tappavaa tautia vastaan (jäykkäkouristus, polio, hinkuyskä, tuberkuloosi, tuhkarokko, kurkkumätä).

Video

Katsokaa jokin seuraavista videoista:

- Bucamarangan pikkukenkeli
- Lilli & Jo
- Intialaiset kaksoset
- Ruandan lapset

Pohtikaa yhdessä:

- Mitä videossa tapahtuu?
- Mikä kiinnosti sinua eniten? Miksi?
- Miksi video on tehty?
- Miten lasten elämä poikkeaa sinun elämästäsi?
- Mitä haluaisit kysyä videon lapsilta?

Kotitehtävä

Pyydä oppilasta tutkimaan yhdessä vanhempiensa kanssa oppilaan lapsuusaikaista neuvolakorttia. Mitä kaikkea tietoa kortista löytyy?

Mitä me voisimme tehdä?

Keksikää eri projekteja, kuten kaivojen poraamista, vessojen ja viemäreiden rakentamista, rokotushankkeita jne.

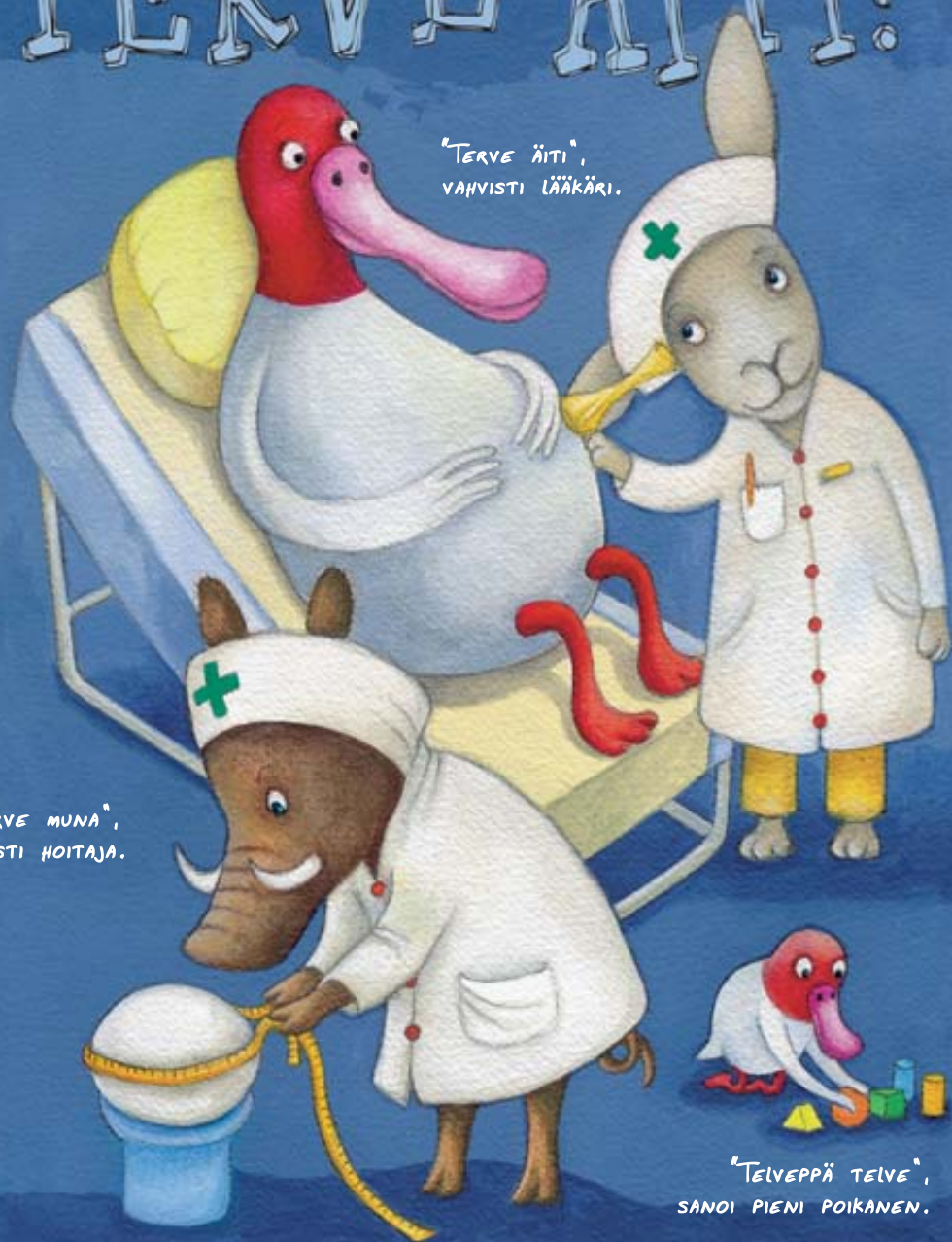
TERVE ÄITTI!

"TERVE ÄITI",
VAHVISTI LÄÄKÄRI.

"TERVE MUNA",
SÄESTI HOITAJA.

"TELVEPPÄ TELVE",
SANOI PIENI POIKANEN.

ODOTTAVAN AIKA ON PITKÄ.

VIIDEN VUOSITUHATTAVOITE nro 5: PARANTAA ODOTTAVIEN ÄITIEN TERVEYTTÄ.

“TERVE ÄITI!”

Uskaltaisitko haaveilla omasta lapsesta, jos raskaus ja synnytys olisivat paha terveysriski? Kehitysmaissa lapsen odottaminen ja saaminen on 15–19-vuotiaille tytöille suurin kuolinsyy. Viides vuosituhattavoite pyrkii vähentämään äitiyskuolleisuuden neljännekseen vuoden 1990 tasosta. Äitiyskuolleisuus tarkoittaa sitä, että äiti kuolee raskauden tai synnytyksen takia.

Suomessa äitien ei yleensä tarvitse pelätä raskausaikaansa vaan he saavat rauhassa valmistautua pienen ihmeen syntyyn. Kattava neuvolajärjestelmämme huolehtii äidin hyvinvoinnista raskauden alusta asti. Lastenneuvolassa puolestaan huolehditaan lapsista taaperovaiheesta aina kouluikään saakka.

Äitiys- ja vanhempainlomat takaavat vanhemman oikeuden hoitaa lastaan kotona ja lapsen syntymän ensihetkiä pyritään helpottamaan äitiyspakkauksella, joka sisältää vauvan hoitoon liittyviä tarvikkeita.

“TELVEPPÄ TELVE”

Pohtikaa yhdessä:

- Kuinka monta lasta paikkakunnallanne syntyi viime vuonna?
- Kuinka monta neuvolaa paikkakunnallanne on? Kuinka monta henkilöä niissä työskentelee?
- Kehitysmaissa moni 15–19-vuotias nuori nainen kuolee raskauteen tai synnytykseen. Millaisia ajatuksia se herättää?
- Mitkä asiat vaikuttavat siihen, että äidit kuolevat kehitysmaissa useammin raskauteen tai synnytykseen?

Äitiyspakkaus

Kootkaa lista siitä, mitä tavaroita olisi hyvä koota äitiyspakkaukseen, joka lähtisi kehitysmaahan. Ottakaa tavaroissa huomioon se, miten tukisitte odottavan/synnyttävän äidin terveyttä sekä syntyvän lapsen kasvua ja kehitystä.

Kirja äidille

Kootkaa runoja ja ajatelmia omista äideistänne. Laatikkaa niistä kirja. Kuvittakaa kirja sopivin piirroksin.

“ODOTTAVAN AIKA ON PITKÄ”

Pohtikaa yhdessä:

- Selvittäkää, miten Suomen äitiyskuolleisuus saatiin vähenemään.
- Mitkä seikat vaikuttaisivat siihen, että äitiyskuolleisuus vähenisi kehitysmaissa?
- Voimmeko itse tehdä mitään?

Miten voimme auttaa?

Tutkikaa eri auttamistavoista ja keskustelkaa niistä. Esimerkkinä Kummivauvakassit, Vaaka ry.

<http://www.vaaka.org>

PÖPÖT KURIIN

SODASSA NÄKYMÄTTÖMIÄ VIHOLLISIA VASTAAN OLI LÄÄKÄRI SONNUSTAUTUNUT PERINTEISEEN TAISTELUASUUN, VALKOISEEN TAKKIIN JA LAKKIIN. VARUSTEINAAN STETOSKOOPPI JA KUUMEMITTARI, MUKAVAT SANDAALIT JA PESTYT KÄDET.

VAIKKA KUINKA MONIA VIHOLLISIA ON JO VOITETTU, TAISTELU JATKUU.

VUOSITUHATTAVOITE nro 6: TAISTELLA AIDSIA, MALARIAA JA MUITA TAUTEJA VASTAAN.

“PÖPÖT KURIIN”

Hiv/aidsin riski on tiedossa. Mutta entä jos suomalaishyttetyt levittäisivät malariaa? Vuosittain hiv-tartunnan saa lähes yhtä suuri joukko ihmisiä kuin Suomessa asuu. Ja malariaan kuolee yli miljoona. Kuudentena vuosituhattavoitteena on kääntää laskuun yleisimpien tartuntatautien leviäminen.

Hiv tarttuu ihmisestä toiseen ruumiin nesteiden välityksellä, esimerkiksi yhdynnässä tai likaisten neulojen kautta. Viruksesta voi puhjeta aids-sairaus, joka heikentää elimistön immuuniteettijärjestelmää. Sairautta voidaan estää seksuaalivaltuudella ja paremmalla hygienialla.

Malaria leviää moskiittohyttysten pistojen kautta maapallon lämpimillä ja kosteilla alueilla. Malaria aiheuttaa kuumetaudin, joka voi tappaa heikossa kunnossa olevan lapsen, vanhuksen tai raskaana olevan naisen. Malarialääkityksellä voidaan estää taudin tarttuminen. Myös kunnossa oleva vesihuolto ja lammi-koiden raivaus vähentävät malariatartuntoja.

Tuberkuloosi puolestaan on bakteerin aiheuttama tulehdus, joka useimmiten ilmenee keuhkoissa. Tuberkuloosi tarttuu sairastuneen ihmisen yskän kautta. Tuberkuloosia voidaan ehkäistä rokotuksilla ja yleisellä hyvällä hygienialla.

“SODASSA NÄKYMÄTTÖMIÄ VIHOLLISIA VASTAAN”

Laskuja

Maailman väkiluku on noin kuusi miljardia. Hi-viruksen saaneita on noin 42 miljoonaa ihmistä. Kuinka monella prosentilla maailman ihmisistä on hi-virus? Kuinka monella suomalaisella olisi hi-virus, jos hi-virus olisi Suomessa yhtä yleinen kuin maailmassa keskimäärin? Vuodenvaihteessa 2004–2005 Suomen väkiluku oli 5 254 128 henkilöä.

Esitelmiä

Selvittääkö ryhmätöinä, mitä tauteja ovat AIDS, malaria, tuberkuloosi, kolera ja tuhkarokko.

Kirjoitelma

Pyöräytetään asiat pääläelleen: Suomi onkin maa, jonka väestöstä kolmasosa on sairastunut tuntemattomaan hengenvaaralliseen sairauteen nimeltä labas. Siihen ei ole vielä olemassa lääkettä. Oppilasta pyydetään kirjoittamaan, miltä elinpiiri näyttää silloin, kun moni sairastaa hengenvaarallista sairautta. Miten sairaus saadaan kuriin?

“VAIKKA KUINKA MONIA VIHOLLISIA ON JO VOITETTU, TAISTELU JATKUU”

Pohtikaa yhdessä:

- Miten on mahdollista, että sellaisetkin sairaudet, jotka epidemiana meillä on saatu kuriin (tuberkuloosi), johon sairastumista voidaan ehkäistä (malaria) ja joihin saadaan tarvittaessa hyvää hoitoa (hiv/aids) ovat kuitenkin kehitysmaissa tappavia tauteja?
- Miten rokotuksia voitaisiin lisätä kehitysmaissa?

Miten voimme auttaa?

Keksikää keinoja ja keskustelkaa eri vaihtoehtoista miten tauteja vastaan voi taistella.

Anna ja Toivo – nuket

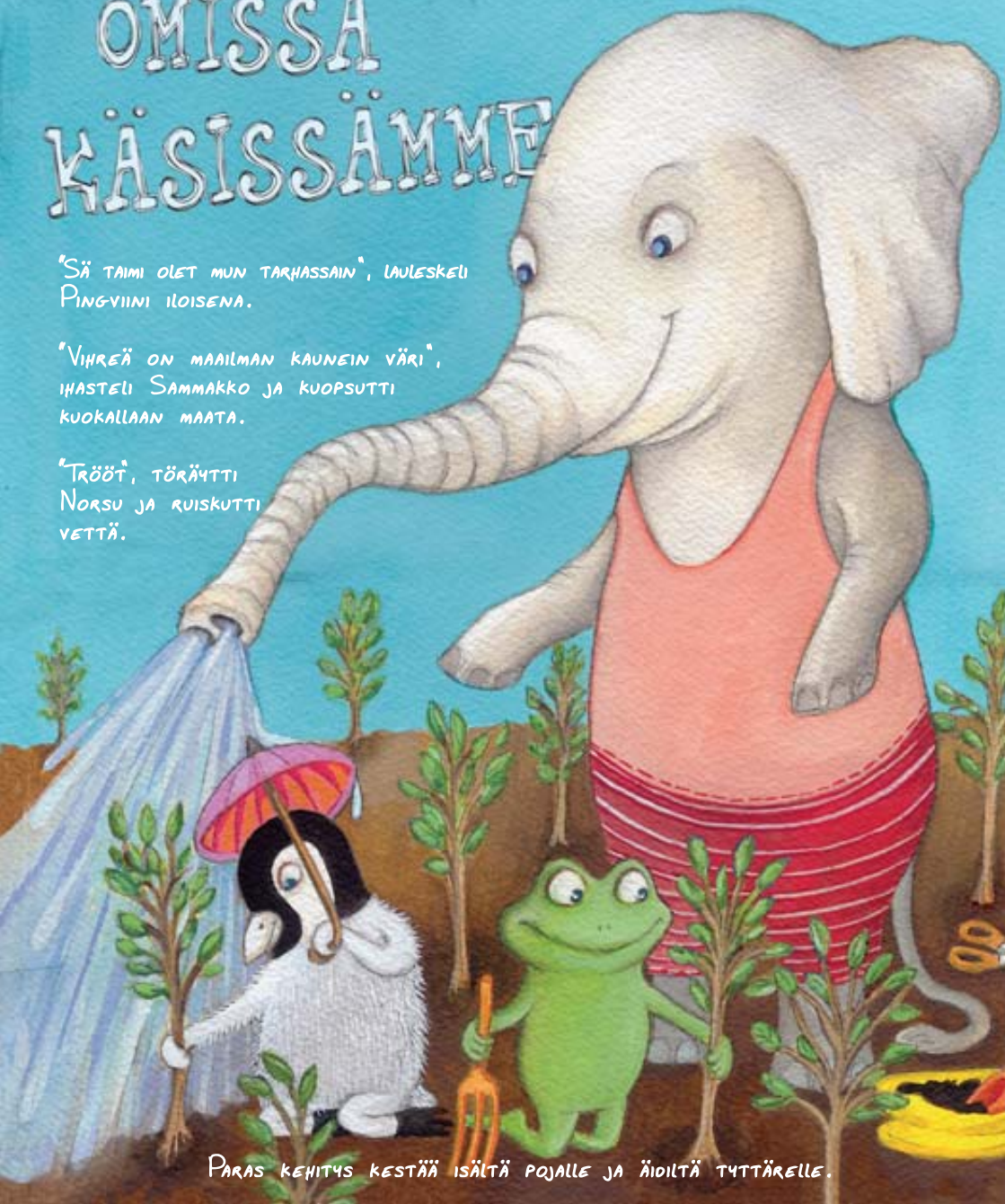
Lukekaa kampanjasta: 20 eurolla UNICEF voi hankkia elintärkeät rokotukset yhdelle lapselle kuutta tappavaa tautia vastaan (jäykkäkouristus, polio, hinkuyskä, tuberkuloosi, tuhkarokko, kurkkumätä).

YMPÄRISTÖ ON OMISSA KÄSISSÄMME

"SÄ TAIMI OLET MUN TARHASSAIN", LAULESKELI
PINGVIINI ILOISENA.

"VIHREÄ ON MAAILMAN KAUNEIN VÄRI",
IHASTELE SAMMAKKO JA KUOPSUTTI
KUOKALLAAN MAATA.

"TRÖÖT, TÖRÄYTTI
NORSU JA RUISKUTTI
VETTÄ.

PARAS KEHITYS KESTÄÄ ISÄLTÄ POJALLE JA ÄIDILTÄ TYTTÄRELLE.

VUOSITUHATTAVOITE nro 7: TUKEA YMPÄRISTÖN KESTÄVÄÄ KEHITYSTÄ.

“YMPÄRISTÖ ON OMISSA KÄSISSÄMME”

Miltä maistuisi ruskea juomavesi? Entä, jos asuisit majassa, jossa ei ole vessaa ja jonka pihalta kaikki puut on pilkottu polttopuiksi? Seitsemäs vuosituhattavoite tähtää luonnonvarojen kestävään käyttöön ja siihen, että mahdollisimman moni saa puhdasta juomavettä – myös suurkaupunkien slummeissa.

Kestäväällä kehityksellä tarkoitetaan sitä, että tämän päivän teoilla ja toimilla taataan myös tuleville sukupolville hyvä elämä, puhdas elinympäristö ja luonnon monimuotoisuus.

Ratkaisuja kaipaavia suuria ongelmia ovat mm. jätteiden vähentäminen ja slummialueilla elävien ihmisten elinolojen parantaminen niin, ettei kenenkään tarvitsisi asua slummissa.

“VIHREÄ ON MAAILMAN KAUNEIN VÄRI”

Laskuja

Kahdeksantoista prosenttia maailman ihmisistä on vailla puhdasta vettä. Kuinka monta oppilasta luokassanne olisi vastaavalla prosenttiluvulla ilman puhdasta vettä. Entä koulussanne? Paikkakunnallanne? Suomessa? Vuodenvaihteessa 2004–2005 Suomen asukasluvu oli 5 254 128 henkilöä.

Päivänavaus – puhdas juomavesi

Ruskea vesi – kirkas vesi

Veden käytön vähentäminen

Puhdas vesi takaa terveyden. Puhtaasta vedestä on kuitenkin maailmassa suuri puute. Tehkää suunnitelma, miten koulussanne ja perheessänne voitte vähentää turhaa veden käyttöä. Tutkikaa, miten paljon käytätte vettä päivässä. Tietoa vesikampanjoista: <http://www.kua.fi/suomi/osallistu/aineistopankki/tietoa/>

“PARAS KEHITYS KESTÄÄ ISÄLTÄ POJALLE JA ÄIDILTÄ TYTTÄRELLE”

Koulun kierrätysohjelma

Laatikaa koulullenne kierrätysohjelma, jolla pyritään kohti kestäväää kehitystä. Tavoitteena on ympäristön ja luonnon säästäminen. Tietoa kestävästä kehityksestä (erityisesti kouluille):

<http://www.edu.fi/teemat/keke/>

Kysymyksiä

- Miksi kierrätys on hyödyllistä?
- Miksi luonnonsuojelu on tärkeää?

Miten voimme auttaa?

- Keksikää keinoja ja keskustelkaa eri vaihtoehdoista millä ympäristön suojelua voi edistää.
- Miten voisit itse edistää kierrätystä?

Ympäristöagentit

Kouluttakaa koulussanne ympäristöagentteja, joiden tehtävänä on valistaa ja ohjata luontoa ja ympäristöä säästävään käyttäytymiseen. He tarkkailevat myös koulussa tapahtuvaa ympäristöä tuhoavaa käyttäytymistä ja puuttuvat epäkohtiin.

ТАКТИНА О.Э

PINGVIINI JA HÄRKÄ TANSSIVAT
KANSAINVÄLISTÄ KUMPPANUUS-
TANSSIA.

"VPEETA", HIHKAI SI SAMMAKKO JA
HYPPPELI SAMASSA TAHDISSA.

Hämähäkki tavoitti myös
TUNNELMAN JA HEITTÄYTYI
RYTMIN VIETÄVÄKSI.

OIKEA KUMPPANUUS ON SITÄ, ETTÄ LÖYDETÄÄN YKSI YHTEINEN SÄVEL.

VUOSITUHATTAVOITE nro 8: LUODA GLOBAALI KUMPPANUUS KEHITYKSEEN.

“TAHTINA 0,7”

Ostatko reilun kaupan hedelmiä, vaikka ne olisivat muita kalliimpia? Rikkaiden maiden tehtävänä on poistaa kehityksen esteitä. Kahdeksannen vuosituhattavoitteen täyttymistä mitataan muun muassa kehitysvuorolla: yhteisesti sovittu tavoite on 0,7 % bruttokansantulosta. Tavoitteeseen on yltänyt vain kourallinen maita.

“KANSAINVÄLINEN KUMPPANUUSTANSSI”

Reilun kaupan tuotteet

- Selvittääkää yhdessä oppilaiden kanssa, mitä reilun kaupan tuotteet ovat. Mikä tekee niistä “reiluja”?
- Tehkää luettelo niistä reilun kaupan tuotteista, joita voi ostaa lähialueenne kaupoista.
- Suunnitelkaa pakkaus reilun kaupan tuotteelle. Tietoa reilusta kaupasta: <http://www.reilukauppa.fi/>

“OIKEA KUMPPANUUS ON SITÄ, ETTÄ LÖYDETÄÄN YKSI YHTEINEN SÄVEL”

Ystävyyys

Valmistakaa savityö, jonka aiheena on maailman ihmisten välinen ystävyys.

Yhteistyö

Pienistä puroista kasvaa jokia: järjestäkää varainhankintakampanja, esimerkiksi UNICEF-kävely koko koulun urheilupäivänä. Kutsukaa oppilaiden vanhemmat ja isovanhemmat mukaan.

Tietoa: www.unicef.fi/koulut/kavely.shtml

Logo

Suunnitelkaa logoja, joiden aiheena on Yksi kaikkien puolesta – YK.

Kolme pöytää

Jakakaa luokka kolmeen osaan siten, että opettaja jakaa oppilaille etukäteen sattumanvaraisesti värillisen lapun (kolme eri väriä). Opettaja on muodostanut luokan pulpeteista kolme pitkää pöytää, jotka hän on koodannut kolmella eri värillä. Oppilaat eivät tiedä etukäteen, mikä tehtävän tavoite/tausta on eli yksi pöytäkunta edustaa köyhää maata, toinen kohtuudella toimeen tulevaa maata ja kolmas hyvin rikasta maata.

Ensimmäinen pöytäkunta (köyhä maa) saa eteensä kannullisen vettä, mukeja, kattilallisen keitettyä riisiä ja lautaset. Toinen pöytäkunta (kohtuudella toimeen tulevat) saa eteensä kaksi litraa maitoa, laseja, kokonaisen ruisleivän, margariinia, kattilallisen riisiä, haudutettuja kasviksia, lautaset, haarukat ja veitset. Kolmas pöytäkunta (rikas maa) saa eteensä kannullisen vettä, viisi litraa maitoa, kolme litraa limsaa, laseja kaksi jokaiselle, lautasia niin että niitä jää yli, haarukat, veitset, lusikat, kaksi kattilallista riisiä, paljon haudutettuja kasviksia, broilerin rintaleikkeitä jokaiselle ja vähän ylikin, jälkiruokana viisi litraa jäätelöä, kinsukastiketta, suklaakastiketta jne.

1. Pohtikaa yhdessä ennen tulevaa ruokailua:

- Millä perusteella oppilas on siinä pöydässä, jossa hän on?
- Onko jako pöytiin ollut oppilaiden mielestä oikeudenmukainen?

2. Jokainen pöytäkunta aloittaa ruokailun niillä ruuilla, joita heillä on pöydässään.

- Mitä tunteita se oppilaissa herättää?
- Onko ruuan määrä suhteessa toisiin pöytäkuntiin oikeudenmukainen?
- Voiko tilanteelle tehdä jotain? Mitä?

Pohtikaa yhdessä:

- Kenellä on vastuu ongelmista? Entä ratkaisuista?
- "Muiden ongelmat eivät meille kuulu!"

Miten voimme auttaa?

- Keskustelkaa ja keksikää keinoja, joilla voi edistää tasavertaista ja maailmanlaajuista kumppanuutta.
- Jos oppilaat päätyvät jakamaan kolmen pöydän ruuat kaikkien kesken, kuka suorittaa jaon? Miksi?
- Millä perusteella jako suoritetaan?
- Jaetaanko ruoka täysin ilman kaupankäyntiä? Miltä tämä valinta tuntui?

KAIKKI KOULUUN!

TAUSTAA VUOSITUHATTAVOITTEISIIN

Suomen suurin kehitysalan erikoiskirjasto • 34 000 kirjaa, 300 lehteä ja 200 videota • Kirjaston käyttö ja kokoelmien lainaus on maksutonta • Tietopalvelu

ULKOASIAINMINISTERIÖN KEHITYSPOLIITTINEN KIRJASTO

Käyntiosoite: Kanavakatu 4 A (sisäänkäynti meren puolelta) • Postiosoite: PL 176 (Katajanokanlaituri 3), 00161 Helsinki • Puhelin: (09) 160 56390 • Sähköposti: keokirjasto@formin.fi
• Avoinna ma-pe klo 10-16

GLOBAL.FINLAND.FI -verkkojulkaisu

Ajankohtaiset uutiset • Kansainvälisten järjestöjen tehtävät • Perustiedot kaikista kehitysmaista, taustat ja aineistot ja paljon muuta. • Verkkosivulta tilattavissa sähköinen uutisviesti

Ulkoasiainministeriö, Kehityspoliittinen viestintä • Kanavakatu 4 A, PL 176, 00161 Helsinki
• Puhelin: (09) 1605 6370 • Sähköposti: keoinfo@formin.fi

Oppaan ovat laatineet keravalaiset alakoulun opettajat Pekka Rokka ja Milla Toivanen • Kuvat on tehnyt Julia Vuori. • Graafinen suunnittelu: Publicis Helsinki • Paino: Erweko Painotuote Oy 2006